

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת במדבר

ובנים לא היו להם

פרשתנו פותחת במפקד בני ישראל, ומציגה את מניין הפקודים בכל שבט ושבט משבטי ישראל.

בני לוי, המופקדים על המשכן, נפקדו בנפרד. בשל חשיבותם – האחריות על רוח ישראל – התורה מפרטת את שמותיהם של ראשי כל משפחה ומשפחה. את משפחת העילית של שבט לוי, משפחת הכהנים, מציגה התורה בפירוט יתר: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאֶבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן" (במדבר ג, ב-ג). בפסוק הבא, פסוק ד', התורה מוסיפה עוד פרטים על בני אהרן ומדגישה שתי נקודות מרכזיות: (א) נדב ואביהו מתו ערירים; (ב) אלעזר ואיתמר שירתו בחיי אביהם.

"וַיָּמָת נָדָב וְאֶבְיָהוּא לְפָנָי ה' בְּהִקְרָבָם אֲשֶׁר זָרָה לְפָנָי ה' בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיָּכַהן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם".

מדוע היה חשוב לתורה לציין שלא היו ילדים לנדב ואביהוא?

על פי אחת הדעות במדרש רבה סיבת פטירתם של נדב ואביהוא הייתה שלא דאגו להתחתן וליצור המשכיות בעולם. על פי הבנה זו במדרש, מי שאינו מתאמץ להעניק חיים לעולם – חייו ניטלים ממנו. ואולם, על פי פשט הכתוב נדב ואביהוא מתו בשל חטאם – שהקריבו את זרה.

נראה להסביר ששני העוונות קשורים זה בזה. האש הזרה שהקריבו נדב ואביהוא הייתה אש "אֲשֶׁר לֹא צָוָה אֱתָם" (ויקרא י, א). הם ביקשו לעבוד את ה' מתוך ליבם, בדרכם הם, בלי כל הכוונה של אביהם – הכוונה הגדולה האחראי על עבודת המשכן. שני הבנים נהגו למעשה כאילו אין להם אב. הם היו חדורי השתוקקות לקרבת ה', אך חיייהם ומאוויהם התמקדו בהתעלות הרוחנית שלהם-עצמם. הם לא ראו כל עניין לבטא במעשיהם את המשך פועלו של אביהם, ולא חשו כל צורך להתחתן ולהביא לעולם ילדים שימשיכו את פועלם.

מי שמנתק עצמו מהעבר אינו יכול להבין את משמעותו של העתיד, ומי שאיננו קשור לשרשרת הדורות אינו צריך בנים. הפסוק מלמדנו שתפקידם של הכהנים איננו להתעלות ולהתרומם – כי אם להעלות ולרומם את כל העם לדורותיו אל ה'.

מסר זה מודגש בהמשך הפסוק באופן חיובי – בתיאור התנהגותם המופתית של אלעזר ואיתמר, שכיהנו "עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם". אלעזר ואיתמר מילאו את תפקידם על פי ההוראות של אהרן, מתוך הבנה מלאה שהם נועדו להמשיך את אשר החל אביהם.

פסוקנו מציג אפוא שתי דרכים זו מול זו: דרכם של נדב ואביהוא מול דרכם של אלעזר ואיתמר.